בס"ד

שיעור כללי – פרישת כהן גדול – דף מקורות

- ויקרא ח,א-לב (ברפרוף); לג-לו (בעיון); רמב"ן, שם, פס' ג' [מובא להלן]; ויקרא טז,א-לד (ברפרוף); יחזקאל מה,יח-כ, רש"י שם.
- יומא ב ע"א: המשנה; ב ע"א – ע"ב: 'מנא הני מילי...דכל יומא איתנהו' [מובא להלן].
- יומא ג ע"ב – ד ע"ב: 'רבינא אמר...אף כאן שביל' [מובא להלן]; רש"י, ג ע"ב, ד"ה 'תחלה במקום' [מובא להלן]; קובץ שיטות קמאי, ג ע"ב ד"ה 'אלא עבודה תחלה במקום' [מובא להלן']; רש"י ד ע"ב, ד"ה 'למרק אכילה ושתיה', 'במקום גילה' [מובא להלן]; תוס' שם, 'במקום גילה' [מובא להלן]; גבורת ארי, שם 'במקום גילה' [מובא להלן]; ריטב"א ג ע"ב ד"ה 'אי מה מילואים' [מובא להלן]; תוס' רי"ד ג ע"ב ד"ה 'אי מה מילואים' [מובא להלן]; אור שמח על הרמב"ם הל' עבודת יוה"כ פ"א ה"ג [מובא להלן].
- תוס', יומא עג ע"ב, ד"ה 'יום הכיפורים' [מובא להלן].
- תוס', יומא ד ע"א, ד"ה 'נכנסו' [מובא להלן]; רמב"ם, הל' עבודת יוה"כ פ"א ה"ג [מובא להלן]; חזון איש או"ח, קכו,ב [מובא להלן]; (להרחבה: שו"ת חקרי לב או"ח ס' קיב).
- תוספתא יומא א,א [מובא להלן]; ספרא פרשת צו, מכילתא דמילואים לז' (פס' לד) [מובא להלן].
- ירושלמי, יומא פרק א הלכה א: 'גמ' ר' בא בשם ר' יוחנן...כפרת בנים עצמן' [מובא להלן].
- יומא ו ע"א: 'מפרישין כהן גדול...ותמצא ספק נדה'.
- תוס' רא"ש ג ע"ב, ד"ה 'דחייש לטומאת ביתו' [מובא להלן].
- ר' יוסף דוב סולובייצ'יק, קונטרס עבודת יוה"כ, עמ' ח': 'וביתר דיוק...יום כפורים זה' [מובא להלן].
- ירושלמי, יומא פ"א ה"א: 'א"ר יוסה בי רבי...בשמן המשחה' [מובא להלן].
- זוהר כרך ג (ויקרא) פרשת אחרי מות [דף נו עמוד א] [מובא להלן].
- בעל הטורים, ויקרא טז,א [מובא להלן].
- הגרי"ד סולובייצ'יק, שם, עמ' ז': 'יעויין...לקראת העבודה העתידה' [מובא להלן].
- ערוך השולחן העתיד (קדשים ג, סימן קנח א) [מובא להלן].
- יומא יד ע"א: 'כל שבעת הימים...ונוטל חלק בראש'; ריטב"א ו ע"א, ד"ה 'והנכון' [מובא להלן].
- חידושי הגרמ"ז (ר' מנחם זעמבא), סימן יג' [מובא להלן].
- מדרש רבה ויקרא - פרשה כא פסקה ז [מובא להלן].

<u>רמב"ן עה"ת, ויקרא ט,ג</u>

[...] והנה קרבן אהרן כקרבנו ביום הכפורים בשוה, וחטאת העם כחטאתם ביום הכפורים, שעיר עזים אחד לחטאת וכך אמר בתוספתא של פרשת מלואים בת"כ (שמיני מלואים ד) שהעגל הזה לכפר על מעשה העגל, ודרשו וכי מה ראו ישראל להביא יותר מאהרן, אלא אמר להם יש בידכם בתחילה ויש בידכם בסוף, יש בידכם בתחילה שנאמר (בראשית לז לא) וישחטו שעיר עזים, ויש בידכם בסוף, שנאמר (שמות לב ח) עשו להם עגל מסכה, יבא שעיר ויכפר על מעשה שעיר, יבא עגל ויכפר על מעשה עגל: ונראה כי בעבור היות טעם החטאת של אהרן כטעמו ביום הכפורים, שרף אותו כאשר ישרף של יום הכפורים, אף על פי שהיה זה חטאת חיצונה, כי לא פירש משה שיעשה כן ואולי נצטוה בכך, והכתוב לא חשש להאריך, כי לא יעשה רק מה שיאמר משה, ולא יאמר משה רק מה שצוה ה':

<u>רש"י, יחזקאל, מה</u>:

(יח) כה אמר ה' אלהים בראשון באחד לחדש תקח פר בן בקר תמים - הוא פר המלואים האמור בראש הענין ולימד כאן שיהיו המלואי' בא' בניסן. וחטאת - וטהרת: (כ) וכן תעשה בשבעה בחודש - יש לומר וכן תעשה כל שבעה וכן הוא אומר למעלה שבעת ימים יכפרו על המזבח ורבותינו כך פרשוהו במנחות וכן תעשה פר שאינו נאכל בשבעה שבטים שחדשו דבר והורו ב"ד שלהן שחלב מותר ועשו שבעה שבטים שהם

רוב צבור על פיהם שמביאין פר העלם דבר. מאיש שוגה ומפתי וגו' - הרי זה מקרא מסורס וכפרתם את הבית מאיש שוגה ומפתי אחר שבעת ימי המלואים שיהא המזבח מחונך יביאו חטאותם ואשמותם ויתכפרו שבזמן שישראל מכופרים הבית מכופר:

יומא ב ע"א – ע"ב

משנה: שבעת ימים קודם יום הכפורים מפרישין כהן גדול מביתו ללשכת פרהדרין ומתקינין לו כהן אחר תחתיו שמא יארע בו פסול רבי יהודה אומר אף אשה אחרת מתקינין לו שמא תמות אשתו שנאמר וכפר בעדו ובעד ביתו ביתו זו אשתו אמרו לו אם כן אין לדבר סוף: גמרא [...] מנא הני מילי אמר רב מניומי בר חלקיה אמר רבי מחסיא בר אידי אמר רבי יוחנן אמר קרא כאשר עשה ביום הזה צוה ה' לעשת לכפר עליכם לעשת אלו מעשי פרה לכפר אלו מעשי יום הכפורים בשלמא כוליה קרא בפרה לא מתוקם לכפר כתיב ופרה לאו בת כפרה היא אלא אימא כוליה קרא ביום הכפורים כתיב אמרי ליף צוה צוה כתיב הכא צוה ה' לעשת וכתיב התם זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר מה להלן פרה אף כאן פרה ומה כאן פרישה אף להלן פרישה ואימא צוה [צוה] דיום הכפורים דכתיב ויעש כאשר צוה ה' את משה דנין צוה דלפני עשיה מצוה דלפני עשיה ואין דנין צוה דלאחר עשיה מצוה דלפני עשיה ואימא צוה דקרבנות דכתיב ביום צותו את בני ישראל דנין צוה מצוה ואין דנין צותו מצוה ומאי נפקא מינה והתנא דבי רבי ישמעאל ושב הכהן ובא הכהן זו היא שיבה זו היא ביאה הני מילי היכא דליכא דדמי ליה אבל היכא דאיכא דדמי ליה מדדמי ליה ילפינן לכפר אלו מעשה יום הכפורים ואימא כפרה דקרבנות מי ידעינן הי כהן מתרמי דבעי ליה פרישה אמרי אלמה לא ניבעי ליה פרישה לכוליה משמרת בית אב דנין דבר שקבוע לו זמן מדבר שקבוע לו זמן לאפוקי קרבנות דכל יומא איתנהו

יומא ג ע"ב

רבינא אמר דנין עבודה בכהן גדול מעבודה בכהן גדול לאפוקי כולהו קושייתין דלאו עבודה בכהן גדול נינהו ואיכא דאמרי אמר רבינא דנין עבודה תחלה מעבודה תחלה לאפוקי הני דלאו תחלה נינהו מאי תחלה אילימא תחלה בכהן גדול היינו קמייתא אלא עבודה תחלה במקום מעבודה תחלה במקום כי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן מתני חדא [רבי יהושע בן לוי] מתני תרתי רבי יוחנן מתני חדא לעשת לכפר אלו מעשה יום הכפורים [ורבי יהושע בן לוי] מתני תרתי לעשת אלו מעשה פרה לכפר אלו מעשה יום הכפורים רבי יוחנן מתני חדא והא אנן תנן שבעת ימים קודם יום הכפורים ושבעת ימים קודם שריפת הפרה מעלה בעלמא והא אמר רבי מניומי בר חלקיה אמר רבי מחסיא בר אידי אמר רבי יוחנן כאשר עשה ביום הזה צוה ה' לעשת לכפר עליכם לעשת אלו מעשה פרה לכפר אלו מעשה יום הכפורים ההוא דרביה דכי אתא רבין אמר רבי יוחנן משום רבי ישמעאל לעשת אלו מעשה פרה לכפר אלו מעשה יום הכפורים אמר ליה ריש לקיש לרבי יוחנן מהיכא קא ילפת לה ממלואים אי מה מלואים כל הכתוב בהן מעכב בהן אף הכא נמי כל הכתוב בהן מעכב בהן וכי תימא הכי נמי והתנן ומתקינין לו כהן אחר ולא קתני מפרישין וכי תימא מאי מתקינין מפרישין ליתני או אידי ואידי מתקינין או אידי ואידי מפרישין אמר ליה אלא מר מהיכא יליף לה אמר מסיני דכתיב וישכן כבוד ה' על הר סיני ויכסהו הענן ששת ימים ויקרא אל משה ביום השביעי מכדי כתיב ויקרא אל משה ביום השביעי מאי ששת ימים זה בנה אב שכל הנכנס במחנה שכינה טעון פרישת ששה והא אנן שבעה תנן מתניתין רבי יהודה בן בתירא היא דחייש לטומאת ביתו אמר ליה רבי יוחנן לריש לקיש בשלמא לדידי דילפינא ממלואים היינו דתניא זה וזה מזין עליו כל שבעה מכל חטאות שהיו שם דהואי נמי הזאה במלואים אלא לדידך דילפת מסיני הזאה בסיני מי הואי אמר ליה ולטעמיך מי ניחא במלואים דם הכא מים הא לא קשיא דתני רבי חייא נכנסו מים תחת דם אלא לדידך הזאה בסיני מי הואי אמר ליה מעלה בעלמא תניא כוותיה דרבי יוחנן תניא כוותיה דריש לקיש תניא כוותיה דרבי יוחנן בזאת יבא אהרן אל הקדש במה שאמור בענין מאי היא בענין דמלואים ומה אמור בענין דמלואים אהרן פירש שבעה ושמש יום אחד ומשה מסר לו כל שבעה כדי לחנכו בעבודה ואף לדורות כהן גדול פורש שבעה ומשמש יום אחד ושני תלמידי חכמים מתלמידיו של משה לאפוקי צדוקין מוסרין לו כל שבעה כדי לחנכו בעבודה מכאן אמרו שבעת ימים קודם יום הכיפורים מפרישין כהן גדול מביתו ללשכת פרהדרין וכשם שמפרישין כהן גדול כך מפרישין כהן השורף את הפרה ללשכה שעל פני הבירה צפונה מזרחה ואחד זה ואחד זה מזין עליו כל שבעה מכל חטאות שהיו שם ואם תאמר במלואים דם הכא מים אמרת נכנסו מים תחת דם ואומר כאשר עשה ביום הזה צוה ה' לעשת לכפר עליכם לעשת אלו מעשה פרה לכפר אלו מעשה יום הכיפורים והאי בזאת מיבעי ליה לגופיה בפר בן בקר לחטאת ואיל לעולה אמרי אי לקרבן לחודיה לימא קרא בזה או באלה מאי בזאת שמעת מינה תרתי מאי ואומר וכי תימא יום הכיפורים קמא הוא דבעי פרישה כדאשכחן במלואים אבל ביום הכיפורים דעלמא לא אי נמי כהן גדול קמא הוא דבעי פרישה אבל כהן גדול בעלמא לא תא שמע עשה וכו' תניא כוותיה דריש לקיש משה עלה בענן ונתכסה בענן ונתקדש בענן כדי לקבל תורה לישראל בקדושה שנאמר וישכן כבוד ה' על הר סיני זה היה מעשה אחר עשרת הדברות שהיו תחלה לארבעים יום דברי רבי יוסי הגלילי רבי עקיבא אומר וישכן כבוד ה' מראש חודש ויכסהו הענן להר ויקרא אל משה [משה] וכל ישראל עומדין ולא בא הכתוב אלא לחלק כבוד למשה רבי נתן אומר לא בא הכתוב אלא למרק אכילה ושתיה שבמעיו לשומו כמלאכי השרת רבי מתיא בן חרש אומר לא בא הכתוב אלא לאיים עליו כדי שתהא תורה ניתנת באימה ברתת ובזיע

שנאמר עבדו את ה' ביראה וגילו ברעדה מאי וגילו ברעדה אמר רב אדא בר מתנה אמר רב במקום גילה שם תהא רעדה במאי קא מיפלגי רבי יוסי הגלילי ורבי עקיבא בפלוגתא דהני תנאי דתניא בששה בחודש ניתנה תורה לישראל רבי יוסי אומר בשבעה בו מאן דאמר בששה בששה ניתנה ובשבעה עלה (דכתיב ויקרא אל משה ביום השביעי) מאן דאמר בשבעה בשבעה ניתנה ובשבעה עלה [דכתיב ויקרא אל משה ביום השביעי] רבי יוסי הגלילי סבר לה כתנא קמא דאמר בששה בחודש ניתנה תורה הלכך זה היה מעשה אחר עשרת הדברות וישכן כבוד ה' על הר סיני ויכסהו הענן ששת ימים למשה ויקרא אל משה ביום השביעי לקבולי שאר תורה דאי סלקא דעתך וישכן כבוד ה' מראש חדש ויכסהו הענן להר ויקרא אל משה ביום השביעי לקבולי עשרת הדברות הא קבילו להו מששה והא אסתלק ענן מששה ורבי עקיבא סבר לה כרבי יוסי דאמר בשבעה בחדש ניתנה תורה לישראל בשלמא לרבי עקיבא היינו דמשכחת לה בשבעה עשר בתמוז נשתברו הלוחות עשרין וארבעה דסיון ושיתסר דתמוז מלו להו ארבעין יומין דהוה בהר ובשבסר בתמוז נחית ואתא ותברינהו ללוחות אלא לרבי יוסי הגלילי דאמר ששה דפרישה וארבעין דהר עד עשרין ותלת בתמוז לא אתבור לוחות אמר לך רבי יוסי הגלילי ארבעין דהר בהדי ששה דפרישה אמר מר ויקרא אל משה משה וכל ישראל עומדין מסייע ליה לרבי אלעזר דאמר רבי אלעזר ויקרא אל משה משה וכל ישראל עומדין ולא בא הכתוב אלא לחלק לו כבוד למשה מיתיבי קול לו קול אליו משה שמע וכל ישראל לא שמעו לא קשיא הא בסיני הא באהל מועד ואי בעית אימא לא קשיא הא בקריאה הא בדבור רבי זריקא רמי קראי קמיה דרבי אלעזר ואמרי לה אמר רבי זריקא רבי אלעזר רמי כתיב ולא יכל משה לבא אל אהל מועד כי שכן עליו הענן וכתיב ויבא משה בתוך הענן מלמד שתפסו הקדוש ברוך הוא למשה והביאו בענן דבי רבי ישמעאל תנא נאמר כאן בתוך ונאמר להלן בתוך ויבאו בני ישראל בתוך הים מה להלן שביל דכתיב והמים להם חמה אף כאן שביל:

<u>רש"י, יומא ג ע"ב ד"ה 'תחלה במקום'</u>

תחלה במקום - יום הכיפורים יש לו עבודה לפני לפנים, שביום הכיפורים הראשון היתה תחלה במקום שקודם לכן לא נכנס אדם שם לעבודה, ויום שמיני למלואים היתה עבודה תחלה במזבח החיצון, ואם בשביל ששימש משה כל שבעת ימי המלואים אין קרויה עבודה אצל עבודת כהנים, שהוא בלבוש בגדי כהונה ושל משה בחלוק לבן, שלא הוכשר אלא לשעה:

<u>קובץ שיטות קמאי, ג ע"ב</u>

אלא עבודה תחלה במקום פ' כי אין כהן גדול נכנס לקדש הקדשים בשנה אלא ביום הכפורים ואל אותו המקום ביום הכפורים נכנס תחלה בכל השנה וכן במילואים לא נכנס באהל מועד לעבוד אלא במלואים תחלה.

<u>רש"י, יומא ד ע"ב, ד"ה 'למרק אכילה'</u>

למרק אכילה ושתיה - רבי נתן סבר לה כרבי יוסי הגלילי, דפרישה למשה הואי, אך לא ללמוד מכאן לשאר הנכנסין למחנה שכינה פרישה, שלא היתה פרישה זו אלא שבששה ימים הללו נתמרקה אכילה שבמעיים להיות כמלאכי השרת, אבל בעלמא לא בעינן מירוק:

<u>רש"י, יומא ד ע"ב, ד"ה 'במקום גילה'</u>

במקום גילה - מתן תורה של לוחות, דכתיב (תהלים יט) פקודי ה' ישרים משמחי לב:

<u>תוספות, יומא ד ע"ב, ד"ה 'במקום גילה'</u>

במקום גילה. כדכתיב עוז וחדוה במקומו (דה"א טז):

<u>גבורת ארי, יומא דף ד ע"א</u>

ע"ב במקום גילה, פירשו התוספות כדכתיב עוז וחדוה במקומו, נראה לי דמפרשי דר' מתיא דאמר לא בא הכתוב אלא לאיים עליו כרבי יוסי הגלילי סבירא ליה דנפקא ליה מהכא פרישה לכל הנכנס למחנה שכינה, והיינו דנסיב לקרא דגילו ברעדה תלמודא למילתיה דבמקום גילה דהיינו מחנה שכינה דעוז וחדוה במקומו צריך רעדה ומש"ה צריך פרישה כדי לאיים עליו, ורש"י פירש במקום גילה של לוחות דכתיב פקודי ד' ישרים משמחי לב, ולפי זה לר"מ נמי אע"ג דסבירא ליה כרבי יוסי הגלילי בהא דויכסהו למשה אפ"ה לא נפקא ליה מהכא לטעון פרישה לכל הנכנס למחנה שכינה דהתם משום תורה הוא כדי שתהא ניתנת באימה, והא דלא פירש בהדיא הכי דר"מ לא נפקא לה פרישה מהכא סמך אהא דפירש כן בדרבי נתן וכמ"ש בסמוך.

ריטב"א, יומא ג ע"ב
אי מה מלואים כל הכתוב בהן מעכב אף יום הכפורים כל הכתוב בהן מעכב בהן. ואילו ר' יוחנן לא חש להא פירכא מטעמא דאיתמר בירושלמי דהא זימנין דילפינן מילי מהדדי למצוה ולא לעיכובא כדאמרינן (זבחים ס"ה א') גבי (חטאת) [עולת] העוף ומלק והקטיר מה הקטרה בראשו של מזבח אף מליקה בראשו של מזבח, וקיימא לן (דהקטרה) [דמליקה] בראשו של מזבח מעכבא ולא (מליקה) [הקטרה].

תוספות רי"ד, יומא ג ע"ב
אי מה מלואים כל הכתוב בהן מעכב בהן אף הכא נמי כל הכתוב בהן מעכב בהן כו'. פי' ור' יוחנן סבר, אע"ג דממילואים ילפינן, לא ילפינן אלא למצוה ולא לעכב:

אור שמח על הרמב"ם הל' עבודת יוה"כ פ"א ה"ג
והנה פרישה לכהן גדול הוי דומיא דקידוש ידים ורגלים, וקידוש ידים ורגלים קיימא לן דאם לא קידש ידיו ורגליו שחרית לצורך עבודה חלל עבודתו, וכאי גוונא אף דצריך לקדש ידיו ורגליו בין עבודת בגדי זהב לעבודת בגדי לבן אף על פי כן אם לא קידש לא נתחללה עבודתו... כן גבי פרישה, אף שבמלואים היו מעכבים - הוא משום שבפרישה דמלואים נתקדשו להיות ראוים לכהונה, ובלא זה לא היו ראוים לעבודה כלל, ולכן אם לא הופרשו אז היה עבודתם מחוללת, ולא נתקדשו בקדושת כהונה, דוגמא דאם לא קדשו ידיהם ורגליהם שחרית, שבלא הקידוש אינם ראוים אף לעבודת כהן הדיוט, שחללו עבודתם, אבל פרישה דכהן גדול ביום הכיפורים... כמו דלא מעכבי ואינן מחללין עבודתם אם לא קדשו בין עבודת בגדי לבן לבגדי זהב ולבגדי זהב לבגד לבן, כן פרישה של מי שראוי לכהונה ולכל העבודות בלא הפרישה, רק על ידי הפרישה הוא נעשה ראוי לעבודת יום הכיפורים, אותה פרישה אינה מעכבת, ועבודתו כשירה בלא חלול.

תוספות יומא עג ע"ב, ד"ה 'יום הכיפורים'
יום הכפורים כו'. סדר המסכתא תחילה נקט ז' ימים קודם יום הכפורים והדר נקט ליל יום הכפורים והדר נקט סדר עבודת היום והשתא נקט הלכות היום לענין איסור והיתר:

תוספות, יומא ד ע"א, ד"ה 'נכנסו'
נכנסו מים תחת דם. דלאו לגמרי דרשה גמורה היא הא דגמרי ממלואים אלא אסמכתא בעלמא דעיקר קרא דכאשר עשה ביום הזה יש לפרש דביום ראשון של ז' ימי המלואים אמר להם כאשר עשה ביום הזה צוה ה' לעשות כל ז' ימי המלואים וכן פרש"י פשוטו בפירוש חומש וכיון דאסמכתא בעלמא הוא אין לחוש אי אמרינן נכנסו מים תחת דם:

רמב"ם, הלכות עבודת יום הכפורים פרק א
(ג) שבעת ימים קודם ליום הכפורים מפרישין כהן גדול מביתו ללשכתו שבמקדש ודבר זה קבלה ממשה רבינו ומפרישין אותו מאשתו כל שבעת ימים אלו שמא תמצא אשתו נדה ונמצא טמא שבעת ימים ואינו יכול לעבוד ומתקינין לו כהן גדול אחר שאם יארע בזה פיסול יעבוד האחר תחתיו בין שאירע בו פיסול קודם תמיד של שחר בין שאירע בו פיסול אחר שהקריב קרבנו זה שנכנס תחתיו אינו צריך חינוך אלא עבודתו מחנכתו ומתחיל מעבודה שפסק בה הראשון עבר יום הכפורים הרי הראשון חוזר לעבודתו והשני עובר וכל מצות כהונה גדולה עליו אלא שאינו עובד ככהן גדול ואם עבד עבודתו כשירה ואם מת הראשון זה השני מתמנה תחתיו:

חזון איש או"ח, קכו,ב
ד א' תוד"ה נכנסו, אלא אסמכתא בעלמא כו', צ"ע לק' דמקשה אי מה מלואים כל הכתוב בהן מעכב כו' ואם הוא דרבנן הדין נותן דאינו מעכב, ועוד אמר לק' פרישת ז' א"ב ואם איתא דלדורות אינו אלא מדרבנן, א"כ לא מצינו פרישה לדורות כלל, ואפשר דכונתם דקרא אסמכתא ופרישה הלכה.

תוספתא יומא פרק א,א

למה מפרישין כהן גדול מביתו ללשכת [פרהדרין] פירש רבי יהודה בן בתירה [שאם] תמצא אשתו ספק נדה [ויבא עליה] ונמצא טמא שבעת ימים רבי יהודה [היה קורא אותה] לשכת בלווטין:

<u>ספרא פרשת צו מכילתא דמילואים</u>
(לז) כאשר עשה ביום הזה צוה ה' מיכן אמרו שבעת ימים קודם יום הכפורים מפרישין כהן גדול מביתו ללשכת פרהדרין. וכשם שמפרישים כ"ג מביתו כך מפרישים כהן השורף את הפרה מביתו. ולמה מפרישים שבעה שמא תמצא את אשתו ספק נידה וידחה כל שבעת הימים.

<u>ירושלמי, יומא פרק א הלכה א</u>
גמרא ר' בא בשם ר' יוחנן שמע לה מן הדא (ויקרא ח) כאשר עשה ביום הזה אלו שבעת ימי המילואים צוה ה' לדורות לעשות זה שעיר של יוה"כ או אינו אלא שעיר של ראש חדש אמר רבי בא לכפר עליכם כפרה שהיא כזו מה זו כפרת אהרן עצמו כפרת בנים עצמן אף זו כפרת אהרן עצמו כפרת בנים עצמן

<u>תוספות רא"ש יומא ג ע"ב</u>
דחייש לטומאת ביתו. ובלא קרא נמי מפרישין ליה כל שבעה משום הך חששא, א"נ מדאורייתא ששה ומשום הך חששא מוסיפין שביעי:

<u>ר' יוסף דוב סולובייצ'יק, קונטרס עבודת יוה"כ</u>
וביתר דיוק, יש להטעים כי ביסודה ובשרשה מיועדת ההפרשה, לדעת רבי יוחנן, להכשיר את הכהן המופרש ככהן גדול לעבודת יום כיפור זה. אף שבדיעבד, כמובן, אין הפרשתו מעכבת, וכמבואר בגמרא (ה, א), שהרי את הכהן השני רק מתקינין ולא מפרישין; ועם זאת, אם אירע פסול בראשון השני נכנס תחתיו. אך יתכן שלכתחילה, אין לכהן מעמד של כהונה גדולה לעבודת יום כיפור זה, אלא אם כן הוכן והוכשר לקראתה במיוחד, ואפילו אם הוא כהן גדול לגבי הלכות אחרות. דוגמא לדבר, מצינו במחלוקת הרמב"ם והראב"ד בנוגע להכשר כהן גדול באמצעות ריבוי בגדים ומשיחה. דהנה הרמב"ם פסק כך: "כיצד מרבין אותו בבגדים? לובש שמנה בגדים ופושטן, וחוזר ולובשן למחר שבעת ימים יום אחר יום, שנאמר: 'שבעת ימים ילבשם הכהן תחתיו מבניו'. וכשם שרבוי בגדים שבעה, כך משיחה בשמן שבעה יום אחר יום. ואם עבד קודם שיתרבה בבגדים כל שבעה, או קודם שימשח כל שבעה, עבודתו כשרה. הואיל ונתרבה או נמשח פעם אחת - נעשה כהן גדול לכל דבר" (הל' כלי המקדש פ"ד, הי"ג). והשיג עליו הראב"ד: "א"א נראה מדבריו ימים שהרבוי והמשיחה בהן לא היה עובד, ואין זה מן החכמה אלא כשאמרו 'נתרבה שבעה ונמשח שבעה' דבעינן שבעה לכתחלה, הני מילי לעבודת יום הכפורים, אבל לעבודת אותן הימים בכל יום עובד בשמונה בגדים".
והנה משיטת הרמב"ם ניתן לראות יסוד לדברינו, שכן קבע שיתכן כהן שבדיעבד מוגדר כ'כהן גדול לכל דבר' ואף על פי כן לכתחילה חסר לו מימד הכשר כהונה גדולה - דהיינו, כהן תוך שבעת ימי מלואיו. אך בדברי הראב"ד הלא יסוד זה מתקשר במפורש עם עבודת יום הכפורים המצריכה, לדבריו, הכשר כהן גדול מעל ומעבר להכשרו בכל התורה כולה . סימוכין לדברינו, שלפי הגמרא להלן (ד, א), הברייתא הלומדת פרישה ממילואים העלתה על הדעת שהכהן הגדול צריך פרישה רק פעם אחת לפני יום הכיפורים הראשון שלו ככהן גדול. ואם בהכשרת הכהן הגדול אנו עוסקים, הוה אמינא זאת מובנת. ואף הראב"ד דן בהכשר חד פעמי של כהן גדול המתחנך. אמנם למסקנה, יש דין פרישה לפני כל יום כיפור, וניתן להסביר שאף לגבי כהן גדול המחונך ובא, דין פרישה הוא שלכתחילה יש להכשירו באמצעותה לכהונה גדולה לקראת העבודה של יום הכפורים בכל שנה ושנה.

<u>ירושלמי יומא פרק א הלכה א</u>
א"ר יוסה בי רבי בון טעמא דרשב"ל (שמות כד) וישכן כבוד ה' על הר סיני מה משה לא נכנס לפני ולפנים עד שנתקדש בענן כל שבעה אף אהרן לא נכנס לפני ולפנים עד שנתרבה בשמן המשחה.

<u>זוהר כרך ג (ויקרא) פרשת אחרי מות [דף נו עמוד א]</u>
ואית דמתני בהאי כמה דאת אמר (שיר ד) גן נעול אחותי כלה גן נעול מעין חתום א"ר יצחק בשעתא דמלכא קדישא אדכר להו לישראל בגין שמיה ואהדרת מטרוניתא לאתרהא (כדין) כתיב וכל אדם לא יהיה באהל מועד בבאו לכפור

בקדש, כך כהנא בשעתא דעאל ליחדא שמא קדישא ולכפרא בקודשא לזווגא למלכא מטרוניתא כתיב וכל אדם לא יהיה באהל מועד וגו'.

<u>בעל הטורים, ויקרא טז,א</u>
וסמך פרשת יום הכפורים לפרשת נדה לומר מה נדה תשב שבעה ימים קודם שתטהר אף ביום הכפורים מפרישין הכהן גדול שבעת ימים קודם שיכנס לשמש לפנים:

<u>הגרי"ד סולובייצ'יק, קונטרס יוה"כ, עמ' ז</u>
יעויין בגמרא הדנה במקור הלכה זו - וכן במקור הפרשה המקבילה, לגבי כהן השורף את הפרה - ומסיקה שנחלקו בדבר רבי יוחנן וריש לקיש. לדעת רבי יוחנן, מקורה הוא בהפרשת אהרן ובניו במשך ימי המילואים של המשכן: " 'כאשר עשה ביום הזה צוה ה' לעשׂת לכפר עליכם'; לעשׂת - אלו מעשה פרה, לכפר - אלו מעשה יום הכפורים". ואילו ריש לקיש לומדה מסיני: "דכתיב: 'וישכֵּן כבוד ה' על הר סיני ויכסהו הענן ששת ימים ויקרא אל משה ביום השביעי' מכדי כתיב 'ויקרא אל משה ביום השביעי', מאי ששת ימים? זה בנה אב - שכל הנכנס במחנה שכינה טעון פרישת ששה" (ג, ב).
מסתבר, שמחלוקתם מתייחסת לא רק למקור הדין אלא אף לאופיו ומחייבו. אם הילפותא היא מסיני, הרי שהמחייב הוא ביאת מקדש, שהרי בשעת מתן תורה היה לסיני דין מקדש וכדמוכח מספק הסוגיה בנדה (מב, א) דדלמא יש לפשוט דפולטת שכבת זרע רואה הוי, מדאחמיר רחמנא אבעלי קריין ואפולטת בסיני. דכך נקבעה ההלכה, דכל הבא לפני השכינה טעון הכשר והכנה לעצם עמידתו לפני ה' ואין כאן זיקה לכהונה או עבודה, שכן לא נקרא משה לעבוד, אלא פשוט לעמוד לפני ה'. ואילו לרבי יוחנן דיליף ממילואים, נראה שההפרשה היא בבחינת הכשר והכנה לעבודת יום הכפורים, ויש כאן חובה להיערך כדי שתתקיים עבודת היום בהכשרה, שכן כל מגמת המילואים היתה לחנך ולהכין לקראת העבודה העתידה.

<u>ערוך השולחן העתיד (קדשים ג, סימן קנח א)</u>
תנן בריש יומא: שבעת ימים קודם יום הכיפורים מפרישין כהן גדול מביתו ללשכת פרהדרין, והוא לשכה שהייתה במקדש למענו כדי שיתבודד שמה וליתן אל לבו להכין עצמו לעבודות של יום הקדוש ושיכנס לפני ולפנים וגם יתפלל בעד כלל ישראל. וידע ויתבונן לפני מי הוא עובד ולאיזה מקום הוא נכנס למקום להבת שלהבת ואז תקובל עבודתו ותפילתו. ושבעת ימים הוא היקף שלם להתרגל במחשבות טהורות.

<u>ריטב"א יומא ו ע"א</u>
והנכון כדפירש ר"י ז"ל מביתו למה פירש עד שהוצרכו להביאו במקום קדושה גדולה במחנה שכינה, אדרבה יהא מותר באשתו כדי שיהא לו פת בסלו ולא יראה קרי ליל יום הכפורים, ויפרישוהו למקום שתוכל לבא אשתו עמו, וא"ת והלא בעל קרי אסור לעבוד עבודה עד שיעריב שמשו וכהן זה הוא היה עובד כל שבעה מקצת העבודות כדאיתא בפירקין (י"ד א'), וי"ל דלאחר תמיד של בין הערבים היה יכול לשמש מטתו ולטבול ולהעריב שמשו ולעבוד עבודה למחר, ולא סוף דבר שיעשה כן אלא שיהא ראוי לכך כדי שיהא לו פת בסלו, וא"ת ולרבי יוחנן דיליף ממלואים הא כתיב במלואים ומפתח אהל מועד לא תצאו שבעת ימים, ודכוותה אמרינן הכא שיהא עובד כל שבעה, י"ל דהא ליתא דהתם היו צריכין להזות עליהם כל שבעה מדמי הקרבנות ולכך היו צריכים שיעמדו בקדושה ולא יצאו משם, מה שאין כן בזה דאפשר לשמש ולעבוד כדאמרן, וגם זה שהוא עובד כל שבעה אינו אלא מדרבנן:

<u>מדרש רבה ויקרא - פרשה כא פסקה ז</u>
אבין אמר לו לך נחמו בדברים כד"א (ישעיה מ) דברו על לב ירושלים ואל יבא בכל עת א"ר יהודה ברבי סימון צער גדול היה לו למשה בדבר זה אמר אוי לי שמא נדחף אהרן אחי ממחיצתו בכל עת יש עת לשעה ואל יבא בכל עת יש עת ליום (יחזקאל ד) ומים במשורה תשתה יש עת לשנה שנאמר (שמואל ב יא) ויהי לתשובת השנה יש עת לי"ב שנה (תהלים קה) עד עת בא דברו יש עת לע' שנה שנאמר (דניאל ט) למלאות לחרבות ירושלים ע' שנה ואומר (ירמיה כז) עד בא עת ארצו יש עת לעולם (תהלים ד) נתתה שמחה בלבי מעת דגנם אמר הקדוש ברוך הוא למשה לא כשם שאתה סבור לא עת לשעה ולא עת ליום ולא עת

לשנה ולא עת לי"ב שנה ולא עת לשבעים שנה ולא עת לעולם אלא בכל שעה שהוא רוצה ליכנס יכנס רק שיכנס בסדר הזה ר' יהודה ברבי אלעזר אמר

חידושי הגרמ"ז (הגאון ר' מנחם זעמבא), סעיף יג

בשלשים וששה זוגין בשלשים וששה רמונים ורבנן אמרי בשבעים ושנים זוגין ובשבעים ושנים רמונין:

שמעתי בשם הגאון רבי מנחם זעמבא זצ"ל שהסתפק א)
בזה לכאן גדול לריך פרישה קודם יוכ"פ בשם
היו משום קדושת המקום שלריך להיכנס לפני ולפנים.
או שהוא משום קדושת היום. ופ"מ להחרן בשעה
השנה שאם בפרישה היו משום קדושת המקום מ"כ אף
בשאר ימות השנה כן. אבל אם הטעם הוא משום קדושת
היום מ"כ לא לריך בשאר ימות השנה.

וכוונתו בגרשה ב) שפ"י מה שממעתי בשם הגר"מ ג)
שהקהל בשה שאמרו בגמרא ביומא ל"ב ע"ב
ומובא ברמ"י על התורה ד) שכ"פ "ובזה תהרן" דכל
הפרשה כולה על הסדר חוץ מפסוק זה. וקשה
יכלה התורה לסדר הפסוקים כמו שסידרם רש"י. וברמב"ן ה)
נדחק בזה.

ותירץ הגר"מ שפ"י המבואר כאן בסדרם פסוק כ"ם.
אמר ר' יוחן בר סימון לעה גדול וכו' ואל יבוא
בכל עת. יש עת לשבת שניט ויש עת לשבועים וכו' אמר
לו הקב"ה לא עת לו' שניט ולא לשנה אלא בכל שעה שהוא
רולה להיכנס יכנס. רק שיכנס בסדר הזה ע"כ. ומבואר
שדוקא שאר בניט גדוליט מסוריט להיכנס לקדש הקדשים

ואב"מ) וא"כ ס"ל לרבא דאין זה נקרא הנאה כלל ואינו דומה א"כ לשלא כדרך וכנ"ל. ולפי"ז יש לעיין קצת במש"כ כאן לבאר דברי רבא בר"ה שם עפ"י היסוד הנ"ל ודו"ק היטב.

ט) ועיי"ש בשיטמ"ק אות ד'.

א) החקירה בשם הגאון ר' מנחם זצ"ל הובאה גם בספר זכר נפתלי לר"נ טפלי ז"ל ד' רל"א עיי"ש. (ועי' בקונטרס אוצר הספרי להגהמ"ח זצ"ל בענין קדושת קדשי קדשים ד' ע"ט מש"כ להסתפק אם הא דבעי בעבודות דלפני ולפנים בגדי לבן אם הוי חובת העבודה או חובת היום ועיי"ש מש"כ בזה).

ב) ר"ל דלכאורה קשה דמאי נפ"מ ואיך משכחת לה אהרן בשאר ימות השנה הרי אסור להכנס לקודש הקודשים אלא ביוהכ"פ.

ג) עי' בסו"ס חכמת אדם על יו"ד שהביא **דברי הגר"א**. (ומש"כ שם בשם הידי משה ט"ס וצ"ל יפה תואר עיי"ש) ועי' בבית יצחק יו"ד ח"א סי' ק"ל אות ח' ובקול אליהו אות פ"ג.

ד) ויקרא ט"ז. כ"ג.

ה) שם.

ו) איני יודע איזה סתימות נמצא במדרש. והרי מפורש כמעט דקאי על אהרן. ויותר מפורש הדבר במדרש תצוה ל"ח. ח. עיי"ש ובהגהות הרש"ש אות י' ובכלי חמדה ריש פר' אחרי שלמדו בפשיטות הפי' במדרש כאן על אהרן לבד עיי"ש. (ועי' בדברי שאול עה"ת כאן שהקשה ע"ד הגר"א דבתו"כ נראה דגם לאהרן היה אסור להיכנס אלא ביוהכ"פ יעיי"ש. אמנם אחרי כי מבואר להדיא במדרש תצוה דבאמת היה מותר לאהרן להיכנס כל השנה עיי"ש. נראה איפא דצודק הגר"א בפירושו במדרש כאן. וכן ס"ל להמדרש ודו"ק). אמנם בבית יצחק יו"ד ח"א סי' ק"ל ס"ק ח' העיר בזה הערה הזקה ממשנה דכלים פ"א מ"ט : קודש הקדשים מקודש מהם. שאין נכנס לשם אלא כה"ג ביוהכ"פ ע"כ. ונראה לכאורה דגם אהרן היה נכנס רק אז. ויש להעיר גם מדברי רש"י בבא בתרא י"ד ע"ב ד"ה ספר עזרה וז"ל : ספר דכתב משה ובו קורין בעזרה פרשת המלך בהקהל וכה"ג ביוהכ"פ עכ"ל. וצ"ע דאיך מוציאים הספר מקה"ק כדי לקרוא בו בהקהל. (ואם לא דברי הגר"א היה אפשר לפרש דקאי על הכה"ג שיכול להיכנס בסדר הזה). ועיי"ש בתוד"ה שלא וכו' בע"א. (וברש"ש שם ביאר דברי רש"י על בית שני ודחוק מאוד דכל הסוגיא מדברת על בית ראשון עיי"ש). וע"ע מש"כ לפלפל בדברי הגר"א בספר פרדס יוסף ח"ב (שמות) דף רפ"א ודף רצ"ד. וע"ע בברכות ל' ע"א הי' עומד בבית קדשי הקדשים יכוין את לבו וכו'. וקשה איך משכחת לה, ועי' בהגהות היעב"ץ שם שכתב דאיירי בכה"ג ביוהכ"פ וזה דחוק מאוד. ואם מותר לכל הכה"ג להכנס כל השנה א"ש טפי ודו"ק.

ועמש"כ בדברי רש"י בב"ב הנ"ל הגרש"ד כהנא ז"ל מווארשא בקובץ "הקהל" (ירושלים תש"ו) ד' פ' עיי"ש.

שאחרי בזמן שהקשה ע"ד הגר"א דבתו"כ נראה דגם לאהרן
היה אסור להיכנס אלא ביוהכ"פ יעיי"ש. אמנם אחרי כי מבואר
להדיא במדרש תצוה דבאמת היה מותר לאהרן להיכנס כל
השנה עיי"ש. נראה איפא דצודק הגר"א בפירושו במדרש כאן.
וכן ס"ל להמדרש ודו"ק). אמנם בבית יצחק יו"ד ח"א סי' ק"ל
ס"ק ח' העיר בזה הערה הזקה ממשנה דכלים פ"א מ"ט : קודש
הקדשים מקודש מהם. שאין נכנס לשם אלא כה"ג ביוהכ"פ ע"כ.
ונראה לכאורה דגם אהרן היה נכנס רק אז. ויש להעיר גם
מדברי רש"י בבא בתרא י"ד ע"ב ד"ה ספר עזרה וז"ל : ספר
דכתב משה ובו קורין בעזרה פרשת המלך בהקהל וכה"ג ביוהכ"פ
עכ"ל. וצ"ע דאיך מוציאים הספר מקה"ק כדי לקרוא בו בהקהל.
(ואם לא דברי הגר"א היה אפשר לפרש דקאי על הכה"ג שיכול
להיכנס בסדר הזה). ועיי"ש בתוד"ה שלא וכו' בע"א. (וברש"ש
שם ביאר דברי רש"י על בית שני ודחוק מאוד דכל הסוגיא
מדברת על בית ראשון עיי"ש). וע"ע מש"כ לפלפל בדברי הגר"א
בספר פרדס יוסף ח"ב (שמות) דף רפ"א ודף רצ"ד. וע"ע בברכות
ל' ע"א הי' עומד בבית קדשי הקדשים יכוין את לבו וכו'. וקשה
איך משכחת לה, ועי' בהגהות היעב"ץ שם שכתב דאיירי בכה"ג
ביוהכ"פ וזה דחוק מאוד. ואם מותר לכל הכה"ג להכנס כל השנה
א"ש טפי ודו"ק.

ועמש"כ בדברי רש"י בב"ב הנ"ל הגרש"ד כהנא ז"ל מווארשא
בקובץ "הקהל" (ירושלים תש"ו) ד' פ' עיי"ש.

בשאר ימות השנה אבל אהרן היה מותר לו כן להיכנס
בכל שעה ושעה שהיה רולה להיכנס. רק בסדר העבודה
שנתחדה בפרשה זו. ולפי זה דקדקה בזה התורה בסדר
הפסוקים. שהרי מה שאמרו בגמרא שהפסוק ובזה אהרן
הוא שלה על הסדר. דגמירי לן דחמש עבילות ועשרה
קדושין לכה"ג ביוהכ"פ. ולפי סדר הכתוב לא משכחת
לה שלה ג'. וזה דוקא ביוהכ"פ דהיה הלכה למשה מסיני
דצעי חמש עבילות. אבל בשילה אהרן לעבוד כל השנה לא
לריך לחמש עבילות. דלא גמירי הלכה לזה. ולפ"ז שאמת
היוש שלא שלוש לעבוד בסדר האמור בפרשה. ולפי"ז הפסוק
ובזה אהרן נכתב בסדר משום אהרן בכל ימות השנה. ע"כ
דברי הגאון ז"ל.

והנה מסתימת דברי המדרש היה אפשר לפרש דלאו
דוקא אהרן אלא כל כהן גדול יכול להיכנס לפני
ולפניט בשאר ימות השנה בשיטשה בסדר הזה ו). אף
שהגר"מ ז"ל מפרשו על אהרן דוקא כנ"ל. וכן מוכח בהגהות
הרד"ל על המדרש שם בשם הגר"מ. וע"ע בספר תולדות
אדם שם בשם הגר"מ.